

Μακεδονικά

Τόμ. 1

Αντώνη Γ. Θεοδωρίδη, Η δραματική συμβολή της Θεσσαλονίκης στον Αγώνα τον 1821. Ιστορικό ρεπορτάζ. θεσ/νίκη 1940. Σελ. 80.

Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

doi: [10.12681/makedonika.9373](https://doi.org/10.12681/makedonika.9373)

Copyright © 2016, Ευάγγ. Στ. Τζιάτζιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τζιάτζιος Ε. Σ. (2017). Αντώνη Γ. Θεοδωρίδη, Η δραματική συμβολή της Θεσσαλονίκης στον Αγώνα τον 1821. Ιστορικό ρεπορτάζ. θεσ/νίκη 1940. Σελ. 80. *Μακεδονικά*, 1, 592-593. <https://doi.org/10.12681/makedonika.9373>

σεων και πιθανοτήτων. « Ἡ Σέλιτσα φαίνεται ἵδρυμα ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ... » γράφει· παρόμοιαι φράσεις, προχείρως συλλεγόμεναι, εἶναι καὶ αἱ ἀκόλουθοι : « ἐπειδὴ φαίνεται νὰ ἐξηκολούθουν αἱ ἐπιδρομαὶ καὶ ἀργότερον » « εἰς τὸ Βλάτιο θὰ κατῴκουν μόνον τὸ καλοκαίρι », « Βλάχοι ἐπίσης θὰ ἐγκαταστάθῃσαν », « πάντως ὁμῶς θὰ ἐκτίσθῃ », « ἀποδεικνύεται ὅτι καὶ ἡ Σελᾶτεια ἦτο σπουδαία πόλις » (χωρὶς νὰ ἐξη ἀποδειχθῇ), « ἡ Σέλιτσα ἤμποροῦσε νὰ γείνη μία μεγαλυτέρα πολιτεία, ἂν εἶχε... » κ.ἄ.

Εἰς πολλὰς σελίδας τοῦ βιβλίου συναντᾷ κανεὶς ἀνακριβεῖας ἐξωφθάλμους, λαογραφικὰ στοιχεῖα ἐγκατεσπαρμένα καὶ τὸ σπουδαιότερον ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει τὸν ὑδρόμυλον τοῦ Ἰω. Φωτοπούλου, ὁ ὁποῖος μῦλος μνημονευόμενος πολλαχοῦ, ἀνυψοῦται εἰς ἱστορικὸν μνημεῖον, περὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἔλεγε τις, ὅτι περιστρέφεται ἡ ἱστορία τῆς Σελίτσης.

Σημαντικὰ διὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι 7 (ἀνέκδοτα ;) τουρκικὰ ἔγγραφα ἐν μεταφράσει, χρονολογίας 1821 - 1835, τὰ ὁποῖα ὁμῶς, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρουσιάζονται καὶ τῆς μυστικότητος τῆς ἀποκτήσεως μεθ' ἧς περιβάλλονται δὲν γνωρίζω ἂν δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἀνεπιφυλάκτως.

Παρὰ πάντα ταῦτα τὸ βιβλίον μᾶς δίδει πολλὰς πληροφορίας καὶ στοιχεῖα, δυνάμενα νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ μίαν ἀκριβεστέραν καὶ μᾶλλον μεθοδικὴν ἔκθεσιν τῶν σχετικῶν μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Σελίτσης.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Ἀντώνη Γ. Θεοδωρίδη, Ἡ δραματικὴ συμβολὴ τῆς Θεσσαλονίκης στὸν Ἄγωνα τοῦ 1821. Ἱστορικὸ ῥεπορτάζ. Θεσ)νίκη 1940. Σελ. 80.

Ἡ ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 δὲν ἔχει μελετηθῆ πλήρως ἀκόμη· ὅπως δὲν ἐμελετήθη ἐπαρκούντως καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Μακεδονίας εἰς τὸν Ἄγωνα. Ἡ ἀναληφθεῖσα ὁμῶς τελευταίως προσπάθεια ἤρchiσε ν' ἀποδίδῃ τοὺς καρπούς της. Ὁ κ. Θεοδωρίδης ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ κάτι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Θεσ)νίκης, ἐκλέγων μίαν ἀπὸ τὰς τραγικωτέρας περιόδους αὐτῆς, τὴν περίοδον τῆς ἐπαναστατικῆς δράσεώς της κατὰ τὸν Ἄγωνα. Ἡ ἐκλογή αὐτὴ ἐστάθη πολὺ ἐπιτυχῆς, διότι ἡ περίοδος αὐτὴ εἶναι σκοτεινὴ, καθ' ὅσον εἶναι τόσον ὀλίγα αἱ πηγαὶ καὶ ὀλίγον τὸ φῶς τὸ διαχέομενον ἐπὶ τῶν δραματικῶν γεγονότων της. Ὁ συγγραφεὺς περιγράφει τὰ τραγικὰ συμβάντα, ἐκθέτει ὅσας ἀρχεϊακὰς πληροφορίας κατῴρθωσεν ὁ ἴδιος νὰ συλλέξῃ καὶ ἀποφεύγει νὰ φορτώσῃ τὸ βιβλίον του μετὰ εἰδήσεις καὶ σημειώσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ καθίστων τοῦτο ἀπρόσιτον εἰς ἐκείνους, διὰ τοὺς ὁποῖους κυρίως ἐγράφη, ζημιῶν οὕτω τὴν προσπάθειαν καὶ τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἔθεσε : νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς πολλοὺς μίαν ἐξαιρετικὴν σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς Θεσσαλονίκης, διὰ « νὰ μὴ ξεχνιέται παραχῶ μένη — ἡ ἱστορία — στ' ἀραχνιασμένα βᾶθη τῶν ἀρχείων ».

Εἰς τὴν μελέτην τοῦ κ. Θεοδωρίδης χαρακτηρίζει τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἄγωνα, παραθέτων γνώμας ἀνδρῶν λαβόντων μέρος εἰς αὐτόν, σκιαγραφεῖ συντόμως τὴν δρᾶσιν πολλῶν τέκνων τῆς Θεσσαλονίκης, ὡς τοῦ Γρηγορίου Ζαλῦκη ἢ Ζαλῦκογλου καὶ τῶν Μακεδόνων μελῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἐκθέτει τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς πόλεως, περιγράφει τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀγῶνος ἐν Χαλκιδικῇ καὶ ἐξιστορεῖ κατόπιν τὰ δραματικὰ

ἐπαναστατικά γεγονότα καὶ τὴν ἀπάνθρωπον σφαγὴν τῶν προυχόντων. Εἰς τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον κεφάλαιον ὁ συγγραφεὺς δίδει βιογραφικὰ σημειώματα τῶν μαρτυρησάντων προσώπων.

Βεβαίως δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ αὐστηρᾶς ἐπιστημονικῆς ἱστορικῆς πραγματείας, ἀλλὰ περὶ ἐκλαϊκεύσεως ἑνὸς τόσον παραμεληθέντος ὅσον καὶ σπουδαίου θέματος, γνωστὸν δὲ εἶναι πόσον σπάνιοι εἶναι αἱ σύντομοι καὶ ὠραία γραμμῆναι ἐκλαϊκευτικαὶ ἱστορικαὶ μελέται παρ' ἡμῖν. Ἡ μελέτη αὕτη τοῦ κ. Θεοδωρίδου, προῖον μᾶλλον λογοτέχνου, εἶναι γραμμῆναι εἰς ὠραίαν δημοτικὴν γλῶσσαν, προτέρημα καὶ τοῦτο τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκδόσεως, ἢ ὅποια στολιζέται μὲ δύο σχέδια τοῦ ζωγράφου κ. Πολ. Ρέγκου, ἐμπνευσμένα ἀπὸ παλαιὰς εἰκόνας τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας.

ΕΥΑΓΓ. ΣΤ. ΤΖΙΑΤΖΙΟΣ

Γεωργίου Ἀποστολοπούλου, Τὸ Γυμνάσιον καὶ Οἰκοτροφεῖον Τσοτυλίου.
Κοζάνη 1938. Σελ. 68.

Τὰ σχολεῖα ἐν τῇ Μακεδονίᾳ συνέβαλον μεγάλως εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἔθνικῆς συνειδήσεως τόσον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, ὅσον καὶ μετ' αὐτὴν ἰδιαιτέρως μάλιστα μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνεξαρτήτου ἑλληνικοῦ κράτους ἐργάσθησαν ὅσον οὐδὲν ἄλλο εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν καὶ τόνωσιν τοῦ ἔθνικου φρονήματος, προετοιμάσαντα οὕτω τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα, τὸν πρόδρομον τῆς ἡρωϊκῆς ἐξορμῆσεως τοῦ 1912-1913.

Ἐν ἀπὸ τὰ σχολεῖα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἐστάθησαν πραγματικοὶ ἔθνικοι φάροι εἶναι καὶ τὸ Γυμνάσιον - Οἰκοτροφεῖον Τσοτυλίου τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Ἰδρύσεως τοῦτου ἀνέλαβον οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένοι Δυτικομακεδόνες διὰ τῆς συστάσεως τὸ 1871 σωματείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Μακεδονικὴ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης» πρωτοστατούντων τῶν Κωνστ. Θωμαΐδου ἐκ Βλάτσης, τοῦ Μητροπολίτου Νικαίας Ἰωαννικίου ἐκ Ραδοβιστίου (Ροδοχωρίου) Βοῖου καὶ τοῦ Ἱεροδιακόνου Στεφάνου Νούκα ἐκ Δραμίστης (Δάφνης) τῆς Ἀνασελίτης, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς συλλογῆς ἐράνων ἐπέτυχον τὴν λειτουργίαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τοῦ πρώτου δημοτικοῦ σχολείου μετὰ δύο τάξεων σχολαρχείου ἐν Τσοτυλίῳ. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ περιλάμπρος δρᾶσις τοῦ σχολείου τούτου, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ὁποίου μᾶς δίδει εἰς τὸ βιβλίον του ὁ κ. Ἀποστολόπουλος, τελειόφοιτος τοῦ ἰδίου Γυμνασίου.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τοῦ βιβλίου ἐκτίθενται τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σύστασιν τῆς Ἀδελφότητος, παρατιθεμένου καὶ καταλόγου τῶν Ἰδρυτικῶν μελῶν τῆς, τὰ περὶ τοῦ ἀγιάσματος Βεφᾶ Μεϊδάν, τοῦ προσωρινοῦ κλεισίματος τοῦ σχολείου, τῆς ἀνεγέρσεως τῶν οἰκοδομικῶν συγκροτημάτων καὶ γενικῶς τὰ τῆς δράσεως τοῦ Γυμνασίου ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνος μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος ἀναπτύσσεται ἡ δρᾶσις τοῦ σχολείου ἀπὸ τοῦ 1913 μέχρι σήμερον καθὼς καὶ ἡ συνέχισις τοῦ ἔργου τῆς Μακεδονικῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἀδελφότητος, ἐπανιδρυθείσης τὸ 1924 ἐν Θεσσαλονίκῃ, τῆς ὁποίας Ἀδελφότητος τὸ ἔργον ἐξαίρετα κατωτέρω. Τὸ βιβλίον κοσμεῖται διὰ 35 ὀλοσελίδων ἢ μὴ φωτογραφίων, ἀναφερομένων εἰς τὰ δρᾶσαντα πρόσωπα.

Ὁ νεαρὸς συγγραφεὺς προσεπάθησε διὰ τῶν εἰς τὴν διάθεσίν του στοιχείων καὶ τῶν προφορικῶν πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας τόσον φιλοπόνως συνέ-